

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В АВСТРІЇ

Проблеми організації соціально-педагогічного захисту дітей в Іспанії у першій половині ХХ ст., розвитку теорії і практики соціального виховання дітей в Іспанії зазначеного періоду можуть стати предметом дослідження подальших наукових розвідок.

1. Sanchidrian Blanco C., Zuniga F.M. *Proteccion y reeducacion de la infancia abandonada: la Casa de la misericordia de Malaga (1862 – 1936)*. – *Bordón* 61 (4), 2009, Pp. 123 – 137.

2. Pedreira Massa, J.L. *Historia de la legislación para la infancia en España: Una revisión crítica*. – *Revista Asociacion Espanol Neuropsiquiatria*. Vol. XII, № 42, 1992. – Pp. 215 – 220.

3. Palma del Teso, A. (2006) *Administraciones públicas y protección de la infancia: En especial, estudio*

de la tutela administrativa de los menores desamparados. – Madrid, INAP, 484 p.

4. *Ley de 13 de marzo de 1900: condiciones de trabajo de las mujeres y de los niños*. – Електронний ресурс. – Режим доступу: [<http://www.ub.edu/ciudadania/textos/trabajo/1900.htm>].

5. Sánchez-Valverde Visus, C. (2009) *La Junta Provincial de Protección a la Infancia de Barcelona, 1908 – 1985: aproximación y seguimiento histórico*. – Barcelona, 204 p.

6. Rodríguez Pérez, J.F. *La protección a la infancia en España, ayer y hoy*. – Електронний ресурс. – Режим доступу: [http://www.protectoraninos.org/detalle_articulos.php?id=6].

7. *Constitución española de 1931*. – Електронний ресурс. – Режим доступу: [http://es.wikisource.org/wiki/Constitucion_de_la_Republica_Espanola_de_1931/_TITULO_III:_Derechos_y_deberes_de_los_espanoles].

Стаття надійшла до редакції 07.11.2012

УДК 316.344.3 (436)

Оксана Павлішак, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовної та міжкультурної комунікації
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В АВСТРІЇ

У статті проаналізовано формування іноземномовної комунікації у студентів педагогічних спеціальностей в Австрії. Доведено ефективність використання різноманітних форм, засобів та методів під час навчання іноземної мови. Показано особливості змісту навчальних програм з іноземної мови.

Ключові слова: іноземномовна комунікація, методи та форми навчання, зміст навчання, іноземна мова.

Літ. 8.

Оксана Павлішак, кандидат педагогических наук, доцент кафедры языковой и межкультурной коммуникации
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ФОРМИРОВАНИЕ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАЦИИ СТУДЕНТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В АВСТРИИ

В статье проанализировано формирование иноязычной коммуникации у студентов педагогических специальностей в Австрии. Доказана эффективность использования различных форм, средств и методов при обучении иностранному языку. Показаны особенности содержания учебных программ по иностранному языку.

Ключевые слова: иноязычная коммуникация, методы и формы обучения, содержание обучения, иностранный язык.

Oksana Pavlishak, Ph. D. (Pedagogic), Docent Language and Intercultural Communication Department
Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATION IN PEDAGOGICAL STUDENTS IN AUSTRIA

In the article analyzed the formation of foreign languages communication in pedagogical students in Austria. The effectiveness of using different forms, means and methods during teaching the foreign language was improved. The content features of teaching programs in foreign language was showed.

Keywords: foreign language communication, methods and means of teaching, teaching content, foreign language.

Актуальність дослідження. В умовах демократизації суспільних процесів в Україні, інтеграції країни в світове економічне співтовариство, глобалізації міжнародного

ринку праці докорінно змінилися критерії системи освіти, загострилися суперечності між новими високими вимогами до знань, умінь і навичок майбутніх фахівців і недостатнім рівнем

матеріально-технічної бази вищих навчальних закладів, загальним підходом до проведення занять і індивідуальним сприйняттям їх студентами. У викладанні іноземних мов основною вимогою часу стає формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного спілкування в усній і писемній формі. Також аналіз вимог міжнародних стандартів, які представлені в сертифікаційних іспитах з іноземних мов, показує, що в них основну увагу сконцентровано на оцінці рівня розвитку комунікативних умінь і навичок. Реалізація у вищій школі навчання, спрямованого на набуття вмінь іншомовної комунікації майбутніми педагогами, потребує широкомасштабного пошуку нових методів та форм навчання. Тому аналіз зарубіжного досвіду та застосування передових навчальних технологій видається у цьому контексті дуже актуальним для України.

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить, що на цей момент у галузі викладання іноземної мови професійного спрямування досягнуто значних успіхів. Про це свідчать дослідження С.Ю. Ніколаєвої, О.Б. Тарнопольського та С.П. Кожушко, З.М. Корневої, Л.В. Гайдукової. Дослідження теоретичних проблем використання інтерактивних методів навчання знайшли відображення у роботах Л.М. Вавілової, В.В. Гузеєва, О.А. Голубкової, Т.М. Добриніної, М.В. Кларина, О.В. Петуніна, Т.Л. Чепель та інших. Особливості інтерактивних технологій висвітлені у наукових працях Д.І. Кавтарадзе, Л.К. Гейхман, Д.А. Махотгіна, Є.В. Коротаєвої, О.І. Пометуна та ін.

Вітчизняними вченими-методистами створено цілу низку методик для немовних ВНЗ. Серед них, зокрема, Е. Мірошніченко, І. Онісіна, Л. Коглярова, Г. Савченко, О. Петрашук, Л. Манякіна, Ю. Друзь, Г. Турчинова, О. Калашнікова, Т. Алексєєва, Л. Ананьєва, М. Галицька.

Мета статті – аналіз іншомовної комунікації як складової та невід’ємної частини підготовки педагога в Австрії для запозичення досвіду, з метою активізації української педагогічної науки.

Предметом дослідження є – система формування іншомовної комунікації у педагогів в Австрії. **Об’єктом** дослідження є – зміст програм з іноземної мови у підготовці педагогів в Австрії.

Професійне спрямування у викладанні дисциплін передбачає диференційоване навчання з урахуванням освітніх потреб, вимагає, створення умов для оволодіння матеріалом відповідно до професійного самовизначення, що забезпечується за рахунок змін у цілі, змісті структурі та організації навчального процесу. Метою

професійного спрямування навчання є забезпечення можливостей для рівного доступу учнівській молоді до кваліфікованої професійної підготовки, неперервної освіти впродовж всього життя, виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства.

Головна мета навчання іноземної мови у немовних педагогічних вищих навчальних закладах в Австрії полягає у формуванні в студентів комунікативної компетенції – умінь і навичок здійснювати спілкування в усній і писемній формі у межах професійної сфери і тематики, визначених програмою для кожного фаху, дотримуючись традицій і норм, утверджених у країні, мова якої вивчається. Особливість викладання іноземної мови, зокрема англійської за професійним спрямуванням, полягає у фаховому контексті обраної спеціальності, основним актуальним завданням якої є оволодіння знаннями фахової терміносистеми і набуття вмінь використовувати вузькоспеціалізовану лексику для виконання навчальних професійно орієнтованих завдань, спрямованих на подальше спілкування у виробничих ситуаціях. Для дослідження шляхів формування іншомовної лексичної компетенції необхідно визначитися з питаннями організації планування, за якими здійснюється навчання. Розглянемо основні форми роботи викладання та критерії відбору змісту навчання, на яких базуються основні прийоми вивчення та оволодіння іноземною мовою в Австрії.

Провідну роль в навчальному процесі в Австрії відіграють практичні заняття, під час яких студенти ознайомлюються з новою лексикою, опрацьовують автентичні тексти, вчать використовувати здобуті знання на практиці. Розв’язання комунікативно-пізнавальних завдань здійснюється завдяки різноманітним сучасним засобам іншомовного спілкування: рольові ігри, навчальні ситуативні завдання, парні та групові форми роботи тощо [8]. Основними підходами до навчання іноземної мови за професійним спрямуванням також залишається особистісно-орієнтований, діяльнісний і комунікативно-когнітивний, у центрі уваги котрих є особистість студента, урахування його особливостей, можливостей та здібностей. Вони реалізуються на основі диференціації та індивідуалізації навчання, нових інформаційних мультимедійних технологій, принципів продуктивності навчання, автономії, орієнтації на мовленнєвий розвиток навчання у співробітництві та методом проектів. Проект базується на конкретній педагогічній

проблемі і виходить за межі навчального заняття. Мета проекту вирішення педагогічної проблеми. Розробка проекту постійно варіюється. Ініціатори проекту є його виконавцями. Проект може виконувати як одна людина так і група людей.

Навчання іноземній мові за допомогою занять-проектів це навчання в автентичних ситуаціях, де мета – це кожен момент взаємодії студентів, спільне виконання завдань.

Можна виділити такі цілі заняття-проекту: самостійні дії студентів; досвід у життєвих ситуаціях; задоволення потреб та інтересів студента; спонтанність та ініціативність мовлення студентів; зв'язок думки та дії; розвиток кооперативності та самоорганізації; розвиток структурно-адміністративного навчання; вивчення нових технологій розв'язання конфліктних ситуацій та їх випробування; вивчення нових фраз тощо [6, 18].

Такий метод навчання забезпечує довготривалий процес групової динаміки. Основними критеріями такого навчання є практичні дії, тобто виконання завдань в команді, групі або самостійно. При такому навчанні важливу роль відіграють вміння і навички усного висловлювання іноземною мовою кожного студента. На занятті-проекті навчання базується на принципі наочності, а не на системному спостереженні, як на традиційному занятті.

Команда та її чисельність залежить від теми проекту, групової динаміки, інтенсивності та ефективності роботи, тривалості проекту та успіху.

Слід зазначити, що основною з багатьох проблем в навчанні іноземної мови є різке зниження мотивації учбової діяльності, що пояснює характер цілеспрямованої дії, який спонукає до результативності. Для того, щоб викликати цікавість студентів, внутрішню самоповагу до себе, одним з факторів навчального процесу є створення позитивної атмосфери ситуації успіху на основі індивідуального підходу і бажаного кінцевого результату. Тому студентам педагогам в Австрії пропонують такий вид діяльності, як самостійні роботи. Для їх виконання відводиться певна кількість годин планом робочої програми позаурочно. В основу завдань полягає принцип методу проектів, головна ідея якого є спрямованість на переорієнтацію процесу навчання, а саме: на розвиток професійних якостей, навчання самостійно оволодівати знаннями. Студенти вчаться самостійно приймати різні рішення, шукати шляхи отримання інформації, співпрацювати в колективі. Темі для самостійної роботи обираються та зазначаються у програмі з оглядом на розділ, який вивчається

на певному етапі. Кінцевим продуктом проектною діяльності самостійних робіт може бути як самостійно складений термінологічний словник лексики за фахом, самостійний переклад технічних текстів, так і розробка блок-схем технологічних процесів, складання анотації статей англійською мовою тощо. Контроль за діяльністю студентів здійснюється завдяки оцінюванню як процесу, так і результату. Більшою мірою використовують спосіб підсумкового контролю, до якого належать письмовий звіт самостійної роботи та розроблений студентами матеріал, підкріплений усними відповідями. Самостійна робота студента є обов'язковою умовою успішного функціонування всієї системи навчання іноземної мови студентів педагогічних спеціальностей. Через самостійну роботу студент накопичує досвід інформаційно-пошукової діяльності залучається до інтелектуальної роботи вчиться вчитися.

План-гра поряд з рольовою грою, яка широко використовується у навчанні іноземної мови, є однією з симуляційних ігор, тільки має складнішу форму, де застосовуються складні прийоми і вона вирізняється тісним взаємозв'язком учасників. План-гра перебуває у постійному розвитку і розрізняється за методичними прийомами. До методичних прийомів план-гри відносяться: метод конференції, метод випадку, метод проекту тощо.

У план-гри всі завдання логічно продумані і чітко сформульовані, але цей метод завжди залишається елементом експерименту з вірогідністю незапланованості. Під час такого методу навчання студент може спонтанно викладати свої думки, знайти інноваційні підходи та шляхи вирішення конфліктних ситуацій [5, 22].

Переваги план-гри над іншими традиційними методами навчання: постійна міжособистісна взаємодія, постійна участь студентів в обговоренні проблем, нові навчальні ситуації, зміна уявлень та поведінки, інтенсивне та відкрите спілкування, висока мотивація роботи, формування нових навчальних інтересів, краще засвоєння навчальної інформації, розвиток мислення та практичних навичок для формування іншомовної комунікації, структуровані та інтегровані дані для кожного студента, навчання, досвід і дії логічно пов'язані, що сприяє кращому сприйняттю дійсності, набуттю та трансформації нових комунікативних компетенцій, позитивному впливу на формування комунікативних відносин та розвиток соціалізації [7, 176].

До одних з найбільш поширених методів навчання іноземної мови педагогів у сучасних умовах відноситься метод розв'язання ситуативних задач. Цей метод навчання розроблений на початку ХХ століття в Америці для навчання юристів та

економістів підприємств, але зараз все ширше використовується в Австрії у навчанні іноземних мов у комбінаціях з план-урою, рольовою грою та заняттями-проектами. Основою цього методу є його практична спрямованість. Ситуативні задачі побудовані так, що студенти завжди стоять перед вибором прийняття рішення. Факти, погляди, пропозиції представлені так, що необхідно прийняти якесь рішення. При проведенні цього методу подається навчальний матеріал, що стосується певної теми, ставляться чітко завдання, наводяться факти, окреслюється ситуація прийняття рішень і необхідність розв'язання задачі. Студенти діляться на групи, вивчають необхідний матеріал і розв'язують проблему. Свою пропозицію вносить кожна група на пленумі і вибираються альтернативні рішення.

Дидактично розрізняють 4 види ситуативних задач:

1) Case Study Method (розпізнавання та аналіз проблеми);

2) Case Problem Method (пропозиції розв'язання проблеми);

3) Case Incident Method (збір інформації для прийняття рішень);

4) Stated Problem Method (готові вирішення проблеми); [7, 152].

Всі ці альтернативні методи навчання широко застосовуються в Австрії під час навчання педагогів іноземній мові. Завдяки цьому випробовуються нові концепції та методичні прийоми навчання, які є важливими у практичній підготовці майбутніх педагогів до спілкування іноземною мовою. Використання тієї чи іншої моделі навчання завжди залежить від мети та змісту заняття.

Наступним, не менш важливим питанням, є питання пошуку та відбору навчального матеріалу, який є основою змісту навчання іноземної мови за професійним спрямуванням. Від змісту тексту залежить ефективність організації навчальної інтерактивної діяльності з розуміння смислової інформації та результативність засвоєння термінологічної лексики при вживанні її у висловлюванні студентів. Наявність у текстах таблиць, схем, графіків, та інших паратекстуальних засобів сприяють кращому розумінню студентами термінологічних одиниць та вираженою з їхньою допомогою фаховою інформацією [2]. Англійські автентичні тексти є цінним інформаційним та пізнавальним матеріалом, який доповнює отримані студентами під час вивчення спеціальних дисциплін знання [4]. Тексти за фахом є джерелом словникового запасу студентів, прикладом вживання термінологічної лексики у контексті, що допомагає конкретизувати значення слів, пояснити

й уточнити випадки їх вживання у відповідності до ustalених мовних норм і стандартів [3].

Наприклад, програма з навчання соціальних педагогів іноземної мови в Австрії включає наступні освітні і навчальні завдання: [8]

- допомагати в навчанні іноземної мови з урахуванням індивідуально диференційованого навчального процесу;

- вміти розрізняти різні типи вправ і цілей в домашніх завданнях, а також швидко знаходити найтипівіші помилки в шкільних роботах;

- розвивати базовий словниковий запас у мовленні і читанні;

- засвоїти методи навчання іноземної мови.

Зміст даної навчальної програми передбачає:

- Ознайомлення з цілями навчальних шкільних планів.

- Огляд призначених для шкіл підручників і їхня методична побудова на основі типових розділів підручників.

- Труднощі навчання і їх причини.

- Ознайомлення з проблемами початкового навчання (вимова, структура речень, словниковий запас, орфографія), а також різними техніками навчання.

- Вправи для опрацювання одного розділу підручника (вступ – тренування – застосування, опрацювання тексту – граматика).

- Вправи на пояснення основних граматичних структур та їх уживання.

- Перевірка і виправлення учнівських робіт.

- Огляд типових помилок, можливості їх усунення.

- Складання додаткових вправ на матеріалі, запропонованому в розділі підручника.

- Розгляд специфічних проблем при вивченні іноземної мови, які виникають при аналізі навчального матеріалу в підручниках (переказ і резюме текстів, а також виклад власних особистих позицій і думок).

- Вправи на розуміння частин тексту в підручнику, які важливі для резюме чи переказу, можливості допомоги при написанні письмових завдань за допомогою ключових питань або слів.

- Вправи на опрацювання додаткових текстів, допомога при висловлюванні власних думок і позицій.

- Вправи на користування одно- чи двомовними словниками.

- Вправи на впізнання і виправлення помилок у вимові.

- Вправи на цілеспрямоване використання таких форм роботи, як навчальні ігри, ігри-відгадки, конкурси, ігри на розвиток пам'яті.

- Ігри на імпровізацію, рольові ігри.

- Пісні, лічилки, римівки, загадки для

закріплення лексики і граматичних структур, а також розвитку мовлення.

- Вправи на побудову ескізів, символів, рисунків, таблиць, оглядів тощо як основи для пояснення граматичних явищ чи правил.

- Вправи на впізнавання навчальних цілей у передбачених домашніх завданнях і робочих паперах.

- Вправи на перевірку і корекцію домашніх завдань.

- Вправи на складання частин діалогу і ведення змістовної розмови.

- Вправи на опрацювання розділу підручника (пояснення – тренування – закріплення – використання на практиці).

- Вправи-відповіді на альтернативні загальні питання, а також вибір правильної відповіді на запитання до текстів для читання.

- Вправи на розуміння важливих для резюме частин тексту в підручнику.

- Вправи на складання ключових питань чи ключових слів як опори для зв'язного письмового чи усного висловлювання.

- Вправи на спрощений виклад тексту з підручника.

- Вправи на опрацювання незалежних від підручника текстів для сприймання і знаходження важливої інформації.

- Виконання письмових робіт.

Як бачимо, ця програма має на меті підготувати студентів до цілеспрямованої допомоги з іноземної мови дітям і молоді. Тобто навчити їх практичним навичкам соціально-педагогічного супроводу.

В Австрії у навчанні іноземних мов широко використовують новітні інформаційні технології, інтерактивні методи та прийоми навчання, що, своєю чергою, вчить студентів чітко формулювати і висловлювати свою позицію, спілкуватися, дискутувати, сприймати й оцінювати інформацію,

тобто активно вживати іноземні терміни у всіх видах мовленнєвої діяльності.

Висновки. Отже, використовуючи різноманітні засоби, форми і методи навчання іноземної комунікації у підготовці педагогів можна досягти не тільки оволодіння теоретичними знаннями, а й практичними навичками спілкування іноземною мовою та соціальним досвідом, сприяти розвитку особистості та творчості, задовольняти потреби студентів тощо.

1. Берман И.М. *Методика обучения английскому языку в неязыковых вузах.* М.: Высшая школа, 1970. – С. 133.

2. *Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання, доктор педагогічних наук, професор С.Ю. Николаєва.* – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

3. Кусько К.Ф. *Лінгвістика тексту за фахом // Лінгводидактична організація навчального процесу з іноземних мов у вузі. Колективна монографія.* – Львів: "Світ", 1996. – С.13.

4. Семенчук Ю.О. *Вивчення термінологічної лексики у курсі ділової англійської мови // Іноземні мови.* – 2003. – №3. – С. 29 – 32.

5. Karin Lauer mann, *Sozialpädagogische Berufsbildung, Studien Verlag, Innsbruck-Wien, 1998.* – 251 s.

6. Horst Küppers *Neue Formen der Erzieherausbildung. Projekte-Planspiele-Berufsperspektiven, Herausgegeben von Peter Thiesen, Beltz Verlag – Weinheim und Basel, 1993.* – S. 11 – 28.

7. Lauer mann K. und Linder mayr M. *Sozialpädagogik im Aufbruch, Wien, 1998.* – 231 s.

8. Lauer mann Karin, Knapp Gerald. *Sozialpädagogik in Oesterreich. Perspektiven in Theorie und Praxis.* – Mohorjeva Verlag, 2003. – 503 s.

Стаття надійшла до редакції 20.11.2012

“Обов’язок! Це величне, велике слово. Це саме те велике, що підносить людину над самою собою”.

Іммануїл Кант
німецький філософ, родоначальник німецької класичної філософії

